

CZU: 336:368

ROLUL CAPITALULUI ÎN SUSȚINEREA ACTIVITĂȚII SOCIETĂȚILOR DE ASIGURARE PRIN PRISMA CADRULUI PRUDENȚIAL DE SOLVABILITATE

Lina ȘIȘCANU, Tatiana MACOVEI

Universitatea de Stat din Moldova

Principiile de bază ale asigurărilor indică faptul că un asigurător ar trebui să poată recunoaște, măsura, gestiona și atenua riscurile cu care se confruntă. Capitalul reprezintă o modalitate de a furniza resurse împotriva unor astfel de riscuri și, prin urmare, este o formă de atenuare a riscurilor, care contribuie la buna gestionare a societăților de asigurare, la supravegherea calitativă din partea autorităților și la consolidarea încrederii asiguraților în piața de asigurări.

Cuvinte-cheie: capital, solvabilitate, societăți de asigurări, riscuri, patrimoniu.

ROLE OF CAPITAL IN SUPPORTING THE INSURANCE COMPANY'S BUSINESS THROUGH THE SOLVENCY PRUDENTIAL FRAMEWORK

The general insurance principles indicate that an insurer should be able to recognize, measure, manage and mitigate the risks it faces. Capital is a way of supplying resources against such risks and is therefore a form of risk mitigation that contributes to the sound management of insurance companies, to the qualitative supervision of authorities and to insurers' confidence in the insurance market.

Keywords: capital, solvency, insurance companies, risks, patrimony.

Introducere

Societățile de asigurare oferă siguranță și protecție asiguraților și beneficiarilor polițelor de asigurare subscrise împotriva potențialelor pierderi survenite din riscurile și incertitudinile cu care aceștia se confruntă în fiecare zi, în schimbul primelor de asigurare percepute. Asiguratorii oferă o gamă largă a produselor de asigurare, care încorporează cele mai diverse riscuri și opțiuni din cadrul claselor de asigurări de viață și non-viață. Pentru a funcționa eficient, piața de asigurări trebuie să îndeplinească o serie de obiective, inclusiv diversificarea riscurilor, plata despăgubirilor, asigurarea solvabilității și promovarea unui comportament care să dezvolte și să mențină încrederea asiguraților în serviciile de asigurare.

Vulnerabilitatea asiguratorilor la dificultățile financiare poate fi redusă prin asigurarea faptului că fluxurile de trezorerie generate de active sunt disponibile pentru a fi contrapuse cu datoriile atunci când acestea devin scadente, de exemplu, prin gestionarea activelor și pasivelor (ALM), prin gestionarea lichidităților și prin menținerea unei marje de siguranță a activelor asupra datoriilor. O astfel de marjă de siguranță este abordată ca fiind *capitalul asiguratorului*.

Abordarea capitalului. *Capitalul* este definit ca totalitatea bunurilor economice deținute de o persoană sau de un grup de persoane, care sunt utilizate în scopul producerii de bunuri și servicii destinate vânzării și obținerii de profit [1]. Această definiție este destul de simplă și cuprinzătoare și abordează capitalul din perspectivă economică; însă, prin prisma solvabilității, Glosarul IAIS nu conține vreo referință la această noțiune. Cu toate acestea, Glosarul face referință la complexitatea acestui termen, prin definirea conceptului de „*capital eligibil*”, care constituie capitalul (bilanțier sau extrabilanțier); în conformitate cu normele de reglementare, acesta poate participa (integral sau parțial) la determinarea capitalului disponibil al asiguratorului în scopuri de solvabilitate. De regulă, aceste elemente sunt fie activele libere de toate datoriile previzibile, sau, în cazul în care elementele date reprezintă datorii, acestea din urmă ar trebui să fie subordonate oricărei alte datorii, adică în eventualitatea lichidării sau falimentului să fie plătite numai după ce datoriile celorlalți creditori au fost îndeplinite.

Capitalul economic disponibil este definit ca fiind diferența dintre valoarea activelor evaluate la o valoare consecventă cu piața și valoarea de piață a obligațiilor [2]. Din perspectiva contabilă, valoarea capitalului disponibil ar putea fi calculată luând diferența aritmetică între activele asiguratorului și datoriile acestuia. Această valoare va fi evident afectată de modul în care aceste elemente ale bilanțului au fost evaluate. În măsura în care valorile raportate ale activelor sau pasivelor diferă de valorile consecvente cu piața sau de

cele mai bune estimări, se creează „rezerve ascunse” între bilanțul întocmit din perspective financiare și cel întocmit din perspective prudențiale, aceste diferențe putând fi atât pozitive, cât și negative.

Principiile de bază ale asigurărilor indică faptul că un asigurător ar trebui să poată recunoaște, măsura, gestiona și atenua riscurile cu care se confruntă. Astfel, capitalul reprezintă o modalitate de a furniza resurse împotriva unor astfel de riscuri și, prin urmare, este o formă de atenuare a riscurilor.

Prin prisma cadrului prudențial de raportare, capitalul deținut de o societate de asigurări constituie o condiție pentru a obține licența de activitate și de a avea capacitatea de a continua desfășurarea activității pe piața serviciilor de asigurare. Deseori, în abordarea capitalului de reglementare se pune accent pe suficiența capitalului pentru a susține lichidarea afacerii unei societăți de asigurare în caz de insolabilitate. Din acest punct de vedere, capitalul de reglementare este deseori considerat ca având drept rezultat o activitate reușită a entității sau un transfer de portofoliu. Cu toate acestea, înainte de insolabilitate, societatea este o organizație dinamică care se schimbă în mod constant și, respectiv, capitalul care ar fi necesar în caz de insolabilitate depinde de portofoliul de afaceri al companiei care a precedat imediat evenimentul de insolvență. În acest sens, o cerință de capital de reglementare se bazează pe dinamica desfășurării afacerii asigurătorului. Prin urmare, capitalul de reglementare atinge aspecte atât în ceea ce privește continuitatea activității, cât și situațiile de faliment.

Reglementarea capitalului are două obiective fundamentale. Primul este acela de a asigura un nivel minim de resurse considerat prudent în scopuri de supraveghere. Această cerință poate solicita elemente de capital peste nivelul considerat necesar de către societate în sine pentru a susține continuitatea afacerii. Al doilea este de a oferi un declanșator al intervenției prudențiale.

Cerințe prudențiale de capital. Cerințele de reglementare a capitalului în cadrul unui regim de solvabilitate trebuie să stabilească un nivel de control al solvabilității care să definească nivelul peste care supraveghetorul nu ar fi solicitat măsuri de majorare a resurselor de capital deținute sau de reducere a riscurilor asumate de asigurător. Această sarcină a autorităților de supraveghere este abordată sub termenul „cerința de capital de solvabilitate” (SCR). Cerințele de capital de solvabilitate sunt definite astfel încât activele să depășească rezervele tehnice de asigurare și celelalte datorii cu un nivel specific de siguranță pe un orizont de timp definit.

Situația în care volumul activelor disponibile nu este suficient să acopere nivelul obligațiilor și cerința de capital de solvabilitate constituie punctul de intervenție a supraveghetorului, în care sunt invocate acțiuni de intervenție pentru asigurarea stabilității financiare a asigurătorului. Dacă valoarea activelor disponibile libere de obligații deținute de asigurător scade sub un anumit nivel minim al capitalului, numit *cerința minimă de capital (MCR)*, asigurătorul nu este considerat viabil să funcționeze eficient [3]. Acesta constituie punctul în care are loc intervenția finală din partea autorităților de supraveghere, adică atunci când supraveghetorul preia gestiunea societății și scutește conducerea și proprietarii de drepturile lor.

Pentru a evita deteriorarea poziției de solvabilitate a societăților de asigurare, este necesar ca elementele de fonduri proprii să asigure faptul că societățile vor putea să mențină fonduri proprii atunci când există neconformitate cu cerința de capital de solvabilitate sau în cazul în care rambursarea sau răscumpărarea ar duce la o astfel de neconformitate.

Principiile de bază ale Asigurărilor (ICP) stabilite de IAIS fac referință în mod explicit la solvabilitate în ICP 17 „Adecvarea capitalului”, care prevede: „Supraveghetorul stabilește cerințele de adecvare a capitalului pentru solvabilitate, astfel încât asigurătorii să poată absorbi pierderile semnificative neprevăzute și să prevadă gradele de intervenție de supraveghere”. Acest principiu este susținut de diverse criterii care trebuie îndeplinite de un regim de solvabilitate și de cerințele de adecvare a capitalului [4].

Adecvarea capitalului este un concept care ia în considerare interacțiunea dintre resursele disponibile și le compară cu potențialul pentru un rezultat negativ care ar putea eroda aceste resurse. În măsura în care un asigurător dispune de resurse suficiente pentru a rezista la un eveniment advers particular, acesta ar fi „capitalizat în mod corespunzător” dacă se întâmplă acest eveniment. Dificultatea, totuși, este că există multe reacții adverse potențiale și au probabilități diferite de apariție și magnitudine diferită a efectelor atunci când survin. În plus, mai multe evenimente adverse pot să apară în același timp; ele pot fi legate de cauză și efect, creând un efect de corelare, sau pot mări (sau reduce) mărimea resurselor necesare pentru a le rezista dacă apar împreună, mai degrabă decât separat.

Soliditatea unei cerințe de capital poate fi tratată prin prisma probabilității ca activele care susțin datoriile unei societăți, împreună cu capitalul necesar, să fie suficiente pentru ca aceasta să-și poată îndeplini toate obligațiile față de asigurați. Această probabilitate reprezintă un nivel de încredere și poate fi apreciată odată ce este cunoscută valoarea capitalului; ea denotă nivelul de protecție asigurat de capitalul curent și de excedent [5].

Regimurile de solvabilitate trebuie fie să definească clar formele de capital care vor fi recunoscute ca fiind adecvate, fie să stabilească criteriile care pot fi utilizate pentru a evalua adecvarea anumitor instrumente de capital. Calitatea capitalului unui asigurător ar trebui evaluată în funcție de disponibilitatea acestuia pentru acoperirea pierderilor neașteptate, atât în prezent, cât și în perspectivă. De cea mai înaltă calitate este capitalul care este în prezent disponibil și permanent.

Regimurile de solvabilitate abordează în diverse moduri aspectele privind disponibilitatea potențialelor elemente de capital în scopul acoperirii pierderilor neașteptate și a permanenței acestora. Supraveghetorii vor specifica, în general, adaosurile sau reducerile la capitalul raportat în scopul evaluării adecvării capitalului, de exemplu: activele neacceptate, reasigurările cu reasigurători neînregistrați și rezervele de regularizare a valorii de piață.

Cu toate acestea, cerințele excesive de capital, pe lângă faptul că oferă o protecție suplimentară de solvabilitate, împiedică activitățile investiționale de capital în asigurători, deoarece costul suplimentar al capitalului nu poate fi recuperat prin stabilirea prețurilor produselor de asigurare. Acest fapt fie ridică costurile de asigurare pentru consumatori, fie împiedică existența unei piețe de asigurări ca parte integrată a sistemelor economice.

Concluzii

Astfel, capitalul servește ca un instrument de amortizare împotriva evenimentelor adverse și fluctuațiilor financiare, ajutând un asigurător să mențină solvabilitatea în timp ce se confruntă cu numeroasele riscuri la care este supus. Multe dintre aceste riscuri derivă din aspectele legate de risc și de intermediere financiară aferente activității de asigurare în sine. Cu toate acestea, capitalul este, de asemenea, esențial în determinarea capacității asigurătorilor de a răspunde tuturor tipurilor de aspecte strategice și operaționale pe care le împărtășește cu partenerii. Un asigurător nou are nevoie de numerar, denumit „fond de rulment” pentru a-și finanța cheltuielile de înființare. Asigurătorii înființați au nevoie de capital pentru a finanța cheltuielile și pentru a oferi o siguranță împotriva riscurilor determinate de diversificarea produselor de asigurare, segmentarea de piață sau geografică. Pe măsură ce volumul afacerii unui asigurător crește, va crește și valoarea capitalului necesar pentru a oferi o marjă de siguranță adecvată, deși poate mai puțin proporțional decât ritmul în care societatea reușește să-și diversifice riscurile.

Prin prisma naturii fiduciare a activității de asigurare, o poziție puternică a capitalului poate spori încrederea asiguraților actuali sau potențiali că un asigurător va fi capabil să-și îndeplinească obligațiile față de aceștia. De fapt, unii consumatori ai serviciilor de asigurare (de exemplu, entități mari sau asigurători care solicită reasigurare) pot refuza relațiile de parteneriat cu asigurătorii care nu dispun de capital suficient pentru a se califica într-un rating înalt, acordat de o agenție de rating. Dintr-o perspectivă mai largă, un sector de asigurări format din societăți bine capitalizate contribuie la asigurarea încrederii publicului și la funcționarea eficientă a pieței de asigurări.

Astfel, existența capitalului poate oferi o serie de beneficii dincolo de menținerea solvabilității financiare a unui asigurător. Stabilirea volumului necesar al capitalului care va fi adecvat pentru a răspunde diferitelor provocări poate fi un proces complicat și, într-o oarecare măsură, o abordare a raționamentului profesional.

Referințe:

1. Dicționarul explicativ al limbii române (ediția a II-a revăzută și adăugită). Academia Română. București: Univers Enciclopedic, 2009. 1230 p.
2. Solvency II Glossary, Comité Européen des Assurances and Groupe Consultatif Actuariel Européen, Brussels, 2007. Disponibil: www.cea.assur.org, [Accesat: 28.11.2017]
3. Guidance paper on the structure of regulatory capital requirements, International Association of Insurance Supervisors, 2008. Disponibil: www.iaisweb.org, [Accesat: 28.11.2017]
4. Insurance core principles, International Association of Insurance Supervisors (IAIS) 2015, Disponibil: www.iaisweb.org, [Accesat: 28.11.2017]
5. A Global Framework for Insurer Solvency Assessment, International Actuarial Association, 2004. Disponibil: <http://www.actuaries.org>, [Accesat: 28.11.2017]

Prezentat la 28.11.2017